

Izmed obeh krajših prozaičnih spisov se nam vidi »Pomemben dan« g. E. Lampeta prav čedna sličica, ki je vredna, da se sprejme v katero naših šolskih čitank.

Glede slovnice nimamo in nočemo mnogo prerekati; »bežočim« na str. 66. smatramo za tiskarski pogrešek. Čudna je dosledno izvedena pisava »kardelo«. — Glede vnanje oblike pa si drznemo v imenu mladine, kateri so zlasti namenjeni »Pomladanski glasovi«, do njih bodočih izdajateljev staviti prošnjo, naj dajo natisniti poezije vsaj s tolikim tiskom, kakor je natisnjen prozaiški del. Sedanji tisk v poezijah je pravi »očiguba«.

Šaljivi Slovenec. Zbirka najboljših kratkočasnic iz vseh stanov. Nabral in izdal Anton Brezovnik, učitelj. Druga povsem predelana in za polovico pomnožena izdaja. Ljubljana 1896. Natisnila in založila Ign. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. Str. 308 male 8°. Cena 90 kr., po pošti 10 kr. več. Radi pritegnemo g. Brezovniku, kar je povedal že v predgovoru k prvi izdaji te zbirke, v nje opravičenje in priporočilo, rekoč: »Kdor me prisili k smehu, ta. je moj prijatelj, temu sem dolžan hvalo«. Res, v tej dolini solz je toliko resnobe in grenkobe, in čim dalje več je je, da bo res skoro treba z lučjo po dnevi iskati svežega, pristnega, dušo in telo oživljajočega humorja; zato pa moramo biti tem bolj hvaležni, če ga res najdemo kje kaj. V opravičitev humorističnih zbornikov torej ni treba trošiti mnogo besed, naj si nam bo tudi takoj učenjak za petami, dokazujoč, da humor v narodni tradiciji ni nič prvotnega, in da se je šele pozno v njej pojavil; nič ne de, pojavil se je vendar, in hvala Bogu, da se je, in v slovanski in slovenski tradiciji menda ne najmanje.

Nekaj pa moramo vendar prigovoriti g. Brezovniku. Nismo imeli prilike si natančneje ogledati prve njegove izdaje, niti je sedaj primerjati z drugo; g. Br. sam pravi, da je druga za polovico pomnožena. Če velja za vsaki duševni izdelek znani rek: »Non multa, sed multum«, to velja ta resnica še posebej za humoristične zbirke; eden dober dovtip je več vreden, nego deset slabih. Da zaidejo v šaljive liste, ki morajo v gotovih rokih svojim naročnikom podati toliko in toliko humoristične hrane, tudi žaltavi dovtipi, kdo bi jim to zameril. Zbirka, kakor je Brezovnikova, pa nima na to stran prav nič vezanih rok, in baš zato lahko skrbno izbira.

G. Br. nam pa pač sam prizna, da je gradivo, ki nam je je podal, jako različne vrednosti; mnogo je jeklenega zrnja, mnogo pa tudi plevela. Vemo sicer, da takih šaljivk, ki imajo za nas največjo trajno vrednost, šaljivk iz narodnega življenja in anekdot iz življenja naših slavnih mož, ni moči kdo ve koliko nabrati, da bi z njimi polnil cele zbirke; ali vendar bi moral ravno tem zbiratelj obrniti glavno pozornost in jih staviti pred vse druge; po njih zlasti bi dobila taka zbirka trajno klasično ali vsaj narodno vrednost. Vrhu tega bi se moral slovenski nabiratelj zlasti zatekati k bratom Srbom, ki imajo preobilico humorističnega gradiva vsake vrste; z njim se je n. pr. izdatno poslužil dr. Sket v čitankah, po naših mislih celo preko meje, za šolo dovoljene, kakor smo o priliki nekje omenili (na te meje bi se seveda g. Brezovniku ne bilo treba ozirati). Ker pa je humor mednarodni in se dajo dovtipi, ako niso zgolj jezikovni, prevajati iz jezika v jezik,

torej ima slovenski dovtipničar še tretjo bogato, neizčrpno zakladnico: humoristično slovstvo vseh drugih narodov.

Tako nekako si mislimo zasnovano idealno humoristično zbirko, in omenjene tri stopnjevine bi bile lahko tudi nekako podlaga razvrstitvi gradiva, dasi bi poleg njih tudi lahko vztrajala Brezovnikova razdelitev po stanovih (I. Iz otroškega življenja. — II. Iz šolskega in dijaškega ž. — III. Iz lovskega ž. — IV. Iz vojaškega ž. — V. Iz meščanskega in kmetškega ž. — VI. Iz krčmarskega ž. — VII. Iz obrtnega in trgovskega ž. — VIII. Iz duhovskega ž. — IX. Iz zdravniškega ž. — X. Iz pravniškega ž. — XI. Iz življenja umetnikov, učenjakov in vladarjev. — XII. Iz židovskega ž. — XIII. Protivoljne smešnice v časnikih in šoli. — XIV. Raznoterosti.

G. Br. pravi v predgovoru k I. izdaji, da je pri zbiranju skrbno pazil, »da ne bi žalil nobenega stanu, nobene dobe, nobenega spola. Skrbno sem se ogibal tudi vseh podlosti, sploh vsega, kar bi utegnilo koga pohujšati in mu vzeti dobro voljo«. To načelo mora gotovo vsakdo odobravati, in ne poznamo bolj mrzkega posla, nego je opravilo tistih novodobnih dovtipnežev — zlasti so za to kakor najeti commis voyageur — ki nadlegujejo človeka po vseh javnih lokalih, poštnih in železniških vozovih ter z umazaniji, židovsko-ogorskimi dovtipi »à tout prix« zastrupljajo vsaki pošten izvirni, duhoviti razgovor; a poznamo celo razborite može med našimi rojaki, ki so — žal — vsi mrtvi na take najnovejše šegavosti potovalnih agentov; tem našim rojakom izrekamo zategadelj tu mimogrede odkrito obžalovanje.

Humor je sploh silno nežna cvetka; vsaka slana jo popari. Taka slana ali strupena rosa sta pa humorju tudi robatost in pa banalnost. Iz tega pogleda bi se dalo, kakor smo že namignili, tudi Breznikovi zbirki nekoliko očitati. »Ker so prvo izdajo laskavo ocenili vsi slovenski listi, in ker je že za nekoliko let pošel ves prvi natisk,« tako nekako pravi g. Br., »sem mislil, da ne morem bolje ustreči obči želji, nego da pomnožim število oddelkov in smešnic.« Ali na ta način se je vrnilo (ali pa morda ostalo? Rekli smo že, da nismo primerjali obeh izdaj) mnogo smešnic, katerim bi se moralo izrečno pripisati, da so smešne, in mnogo dovtipov, ki so izvirni le po svoji zarobljenosti. V prid in ugled zbirke same naj bi g. Br. pri morebitni tretji izdaji prav izdatno rabil — rdeči svinčnik, opirajoč se na svoj zdravi okus, ter vse polovičarske, medle, šepave in surove dovtype nadomestil z res šegavimi, zdravimi in jedrimi. Ako pa se mu to ne bi posrečilo in bi se po strogi cenzuri »za polovico pomnožena izdaja« skrčila zopet na polovico, tudi nič ne de: »Non multa, sed multum«.

Zemljevid kamniškega okraja. Učiteljsko društvo kamniškega okraja je izdalo zemljevid svojega šolskega okoliša, katerega je narisala dunajska tvrdka Berndt-Freytag po merilu 1 : 150.000 (polovična specijalna karta). Izpeljava je prav lepa in korektna (le črnuški kolodvor je malo premaknjen). Z nomenklaturo se popolnoma strinjamo, le imena *Stoč*, *Špilč*, *Tuhinčica* itd. bi bila lahko pravilnejša. Ker je zemljevid učencem namenjen, naj bi se mu bila določila okrogla cena 10 kr. namesto 11 kr. S. R.

Drei Vorträge über die ethnographische Ausstellung in Prag 1895. Pod tem zaglavjem je izšla in nam je bila poslana brošurica, ponatisnjena iz XXV. zvezka izvestij antropološke družbe na Dunaju. Med temi